Ա. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 66 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 24 ՄԱՅԻՍ 1899 5 ՀՈՒՆԻՍ 1899 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿՕՆԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտեսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ادارهٔ سورهانطاغ غزته‌سی
ادارهخانه‌سی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ԶԻ ՏՐՈՒԻՐ
Խմբագրութեան ուղղուած ո՛ւէ գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը ղրշ. 75
6 » » 40

ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատոմսի ծախէն դէպ վեր
12 ամիսը ղրշ. 100
6 » » 54

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատոմսի ծախէն դէպ վեր
12 ամիսը ֆր. 22
6 » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ կը հրատարակուի առաւօտները արշալոյսին։

ՋԵՆԸՆԿԷՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱԻՍՏՐԻԱ ՈՒ ԻՏԱԼԻԱ

Երբ խնդիրը պատերազմի և խաղաղութեան վրայ է, Աւստրիոյ մասին ամենաեւին մի երկբայիք, ապահով եղիք որ անոտարակոյս խաղաղութեան կողմն է, նոյն իսկ եթէ անոր սիրոյն համար ընել պէտք ըլլայ ամենածանր զոհողութիւնները՝ որոնք սակայն ազգային արժանապատուութեան և պետութեան էական շահերուն չդպչին։

Եւրոպայի ցամաքին հինգ մեծ պետութիւններէն և ոչ մէկը Աւստրիայէ աւելի կամ նոյն իսկ անոր չափ պէտք ունի խաղաղութեան՝ իր կացութիւնը ապահովելու համար ոչ միայն զինուորական ու դանձային տեսակէտով, այլ բուն իր կազմութեան պատճառաւ։

Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ պերճութիւնները գրեթէ ամբողջովին, և Ռուսիոյ պերճութիւնն ալ մեծագոյն մասամբ համասեռ տարրերէ կազմուած են, և միայն Աւստրիա-Հունգարիան է որ զանազան ազգերու խառնուրդ մըն է, առանց տիրող համասեռ մեծամասնութեան մը. և ո՛չ մէկ քաղաքագէտ կրնայ ուրանալ որ յաճախ իրարու հակառակ չահեր ունեցող այն մեծ տարրերը բարւոք եղանակով կառավարելու համար, ո՛չ մէկ բան այնչափ կարեւոր է, որչափ խաղաղութեան պահպանումը։

Հապսպուրկի կայսերական գերդաստանը Գերմանացի է, եւ Աւստրիոյ պետութիւնը կազմող 38 միլիոն ժողովուրդին ալ միայն 8 միլիոնն է որ բուն Աւստրիացի (Գերմանացի) է, իսկ մնացեալ 30 միլիոնն Հունգարացի, Պոհեմիացի, Չեխ, Խրուաթ, Լեհացի են. այնպէս որ եթէ Գերմանական միութեան համար տեղի ունեցած 1866ի պատերազմին՝ Աւստրիոյ Գերմաններն ալ բուն Գերմանիոյ հետ միացնել ուզուէր, Աւստրիոյ պետութեան ուրիշ անուն մը տալ պէտք պիտի ըլլար, և ասկից ալ անանկ չնոթութիւններ և այնպիսի ծանր հետեւանքներ կրնային յառաջ գալ որ, Հունգարիացին ալ, Պոհեմիացին ալ և բոլոր միւս ազգայնութիւնները ալ անդարմանելի ազէտներու ենթակայ պիտի ըլլային, մինչդեռ անկէ ի վեր Աւստրիոյ մէջ անընդհատ կերպով տիրող խաղաղութիւնը, երկրին զանազան տարրերուն իրականացառաջդիմութեանը մեծապէս նպաստած է։ Օրինակի համար, Աւստրիացի Լեհին վիճակը անհամեմատ կերպով լաւ է Ռուսիացի Լեհին վիճակէն։

Կը տեսնուի թէ խաղաղական վիճակի շարունակութիւնը և ապահովութիւնը ո՛րքան կարեւորութիւն ունի ամբողջ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ համար։ Իր ներկայ նախանձելի զօրութիւնը եւ Եւրոպայի սրտին վրայ ունեցած նշանակելի ազդեցութիւնը անոր կը պարտի։

Եւ ո՞վ կրնայ ուրանալ թէ՝ Եւրոպական քաղաքականութեան վրայ ծանրագոյն ճնշող Պալքանեան գժուարութիւնները՝ հակող զօրաւոր Աւստրիա մը գտնուելուն չընորհիւ անկասկած վիճակ մը ունին։

Աւստրիոյ բնական խաղաղասիրութեան մէկ ուրիշ և անհերքելի ապացոյցն է նաև, խաղաղութիւնը պահպանելու համար Գերմանիոյ հետ միացումը, այն Գերմանիային՝ որ զինքի առջեւ զինքը խոնարհեցուց։

Ուրեմն խաղաղասիրութեան կարիք համար Աւստրիա ինքզինքը պարտաւոր կը զգար բարեկամ և դաշնակից ըլլալ ճիշդ անոր հետ որ իր մահացու թշնամին եղած էր։

Բայց ասիկա գործին արտաքին երեւոյթն էր։

Անկէ ետքը տարի առաջ, Ֆրանսա ալ չախչախեր էր զինքը։ Բայց չախչախելէն ետքը այնպիսի վիճակի մը մէջ թողեր էր որ ետքը տարի ետքը, անկէ նուազ զօրաւոր կարծուած Բրուսիային ալ ղոհ կ'երթար, մինչդեռ Բրուսիա վճռական հարուածէն յետոյ, ձեռքը իր պարտեալ թշնամիին երկրները վերջապէս կը բարձրացընէր այն դիրքին, զոր չէր ունեցած Աւստրիա ճշմարտապէս, նոյն իսկ Սոլֆերինոյէն (Ֆրանսական պատերազմէն) ալ առաջ։

Ահա՛ Նաբօլէոնեան և Պիզմարքեան քաղաքականութեանց տարբերութիւնը, և Պիզմարքի՝ Նաբօլէոնի մը վրայ ունեցած առաւելութիւնը հաստատող ամենամեծ ապացոյցը։

Աւստրիոյ մեծութեան պահպանումը, որ ինչպէս բացատրեցինք, մի միայն խաղաղասիրութեան կը կարօտի, անմիջական պէտք մըն է Եւրոպական զօրութեանց հաւասարակշռութեան համար ալ, առանց որոյ, Եւրոպայի խաղաղութիւնը կրնայ վրդովիլ։

Ուստի, խաղաղութեան Գեսպանախորհուրդին մէջ Աւստրիոյ ներկայութիւնը, Աւստրիական տեսակէտով անհրաժեշտ պէտք մը, և իր խաղաղասիրական ճշմարիտ բաղձանքին հետեւանքը ըլլալէ զատ, միւս խաղազասէր տէրութեանց ալ նպատակներուն իրականացման կարեւոր գործիք մը կ'ըլլայ։

* * *

Գալով Իտալիոյ, թէև իր մէջ կայ և կը մնայ միշտ զօրաւոր տարր մը որ խաղաղութեան դէմ է, բայց կատարելապէս համոզուած ըլլալով որ եթէ կառավարութիւնը իր ձգտումներուն երես տայ անգամ առանց Գերմանիոյ և Աւստրիոյ օժանդակութեան բան մը ընել կարողանալէ անկարելի է, և նոր Նաբօլէոն մը և նոր Պիզմարք մը ծնելու տրամադրութիւն չի ցուցըներ Եւրոպայի ներկայ քաղաքականութիւնը, Իտալիոյ կառավարութիւնը կատարեալ ուրախութեամբ և յօժարով կը մնայ այն խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին մէջ, որուն նպատակը եթէ գործադրուի, գլխաւորաբար իր և Ռուսիոյ դանձային նախարարները յուսահատեցնող պատերազմական անտանելի ծախքերը գոնէ թեթեւցած պիտի ըլլան։

Երկրի մը դրամական վարկը իր կացութեան նպատակաւոր և կամ անհնազանդ վիճակին չերմաչափն է։

Իտալական բոնը, որ հարիւրին հինգ տոկոս ունի այսօր, բաւական ժամանակէ ի վեր ամենէն բարձրին ըլլալով 95 ղրշ. կ'ընէ, մինչդեռ հարիւրին միայն 2¾ տոկոս ունեցող անգլիական քոնսոլտէն 110 ղրշ. կ'ընէ, որով վեր ի վերոյ Իտալականը Անգլիականին կէս արժէքին հաւասարած կ'ըլլայ։

Թող ելմտագէտները վճռեն թէ մինչեւ իսկ Ռուսիա հարիւրին չորս տոկոս վճարած առեն, ինչո՞ւ համար Իտալիա կը պարտաւորի հարիւրին հինգ տոկոս վճարել բացառաբար։

Չենք ուզեր այս յօդուածին մէջ մանրամասնութեանց մտնել թէ՝ ինչո՞ւ համար դրամական այս անձուկ վիճակն ալ ինքնին կը ստիպէ Իտալիոյ կառավարութիւնը որ խաղաղասէր ըլլայ, եթէ մարդասիրական և քաղաքական հաշիւները ևս չպարտաւորէին զինքը այնպէս ըլլալու։

Վերջապէս ամէն հաշիւ հաստատապէս կը ցուցնէ թէ՝ ինչպէս Գերմանիա, Ֆրանսա, Անգլիա և Ռուսիա, նոյնպէս ալ Աւստրիա-Հունգարիա և Իտալիա, աւելի խաղաղութեան հակամէտ են քան պատերազմի։

Եւ ինչո՞ւ այնպէս չըլլայ, քանի որ եթէ նոյն իսկ ժամանակին յառաջդիմական ոգին, ժողովրդեան մէջ խաղաղասիրութեան ծաւալումը, վաճառականութեան չնորհիւ զանազան ազգերու յարաբերութիւններուն աւելի ընդարձակիլը, պետական գանձերուն սպառման կէտը հասնիլը ևն. չըլլային, մեծ պատերազմի մը գրեթէ անկարելութիւնը բաւական պիտի ըլլար պատերազմէ աւելի խաղաղութեան վրայ մտածելու։

Թեեւ կը կարծենք թէ ներկայ Դեսպանախորհուրդը գէթ պիտի յաջողի նպատակին դոնէ մէկ կարեւոր մասը իրականացնելու, բայց ամենեւին տարակոյս չունինք որ պետական անձնաւորութեանց ամենքն ալ տեւական խաղաղութիւն մը ապահովելու բաղձանքով մտած են ժողովասրահին սեմէն ներս։

ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Տ. ԶԱՔԱՐԻԱ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ԱՂԲԻՒՐԸ

Սուրհանդակի մէջ, Զաքարիա Արքեպիսկոպոս Պատրիարքի հարիւրամեակի առթիւ վէմի գրած կենսագրականը մեծ հաճոյքով կարդացուեցաւ։ Անոր մէջ տեղ մը յիշուած էր հոգելոյս Պատրիարքին՝ Աւագ եկեղեցիին համար չհնել տուած աղբիւրը։

Անցեալ օր մայր եկեղեցի գացած ըլլալով, ուզեցի այդ աղբիւրը տեսնել։ Թաղ. Խարհրդոյ ընդհ. քարտուղար Հիւնքեարպէյենտեան Բարթող էֆ. առաջնորդեց զիս կանոց կողմի եկեղեցիին պարտէզը գտնուող նոյն աղբիւրին մօտ՝ որ ցամքած էր, և չուրի ճգմըռաներն ալ աւրուած։ Աղբիւր մը ընդարձակ ուազանով որուն եթէ մայր եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդը հաճի ուշադրութիւն դարձնել, կրնայ շատ օգտակար ըլլալ։

Եւրոպա մէջ երբ մեծ մարդոց մահուան յօբելեանները կը կատարեն, անոնց յիշատակը յաւերժացնելու համար արձաններ կը կանգնեն և հաստատութիւններ կը հիմնեն։ Ինչո՞ւ մենք ալ գտնէ այդ աղբիւրը չնորոգենք, որպէս զի յաւիտեան անմահ մնայ մեծ Պատրիարքին անունը, քանի որ բարեպատեհ զուգադիպութեամբ մը Ս. Պատրիարք հայրը տօնեց հանգուցեալին հարիւրամեակը մեծ հանդիսաւորութեամբ, ինչպէս կարդացինք Սուրհանդակի մէջ։

Ինչ որ է, այս պարագան թողլով անոնց նկատառութեան՝ որոնց որ անկ է, հոս կը զետեղեմ այդ քարին վրայ փորագրուած յիշատակարանը որ ժամանակ մը եռանը նորոգութիւն կրեր է եղեր, ինչպէս պիտի տեսնենք ի ստորև։

«Զաքարիա պատրիարքին
«Զովացուսցէ տէր ըզհոգին,
«Որ ետ բերել ըզջուրս անդին,
«Ի յիշատակ իւր և ազգին
«Ծորդորմարթ Մկի. Զաքարի.» ՌՄԽԸ.

Քիչ մը վարը կը կարդանք նորոգութեան յիշատակարանը.

«Իսկ այժմ նորոգեցին ըղքար յիշատակարանիս արքունի թաշճի պաշի բարեպաշտ Վարդան աղան և բարեժառանգ որդիքն Յակոբ և Ստեփան աղայք, վասն արեւշատութեան իւրեանց եւ բոլոր պարագային և վասն հոգւոց ննջեցելոց իւրեանց։ ղորս Տէր վարձատրեսցէ։

Յամի Տեառն 1841 Յունվար. 1
Սարկաւագ Թովմաս գրեցայ,
և Գրիգորն փորագրեաց։»

Այս յիշատակարանին մէջ յիշուած անձերու մասին հետեւեալ տեղեկութիւններն կարեւոր կը համարիմ այս առթիւ աւելցնել։ Պէչիքթաշի մէջ վարդան աղայի տունէն հրդեհ ծագելով, այրեր է այդ տունը, և ամբողջ 25 հոգին որուն մէջ են եղեր վարդան աղա և իւր որդիքը Յակոբ և Ստեփան աղայք, հրոյ ճարակ եղեր են. միայն Ստեփան աղային կինը հրաշքով մը ազատեր է։ Բայց որովհետեւ ամենքն ալ անզաւակ մնացած էին, ասոնց ունեցած տունները ինչպէս Գումգաբու Հիւսար Տիպի տուներն ալ մէկ մասը Ազգ. հիւանդանոցի իսկ միւս երկու մասերն ուրիշ վագֆներու ձգելով մնացեր է։ Երջանկայիշատակ Սուլթան Մէհմէտ՝ Կայս. Իրատեով Հիւսար Տիպիի այդ տունը 7500ղրշ. պարգեւով յիշեալ Ստեփան աղայի կնոջ էֆթիխիայի չնորհեր է ցկեանս։ Այդ կինը յետոյ ամուսնանալով գաւակներու տէր է եղեր։

21 մայիս 1899 Ց. Զ. Վ.

ԶՈՒՄԱՅԱԼԻ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Կովը... Դժնեայով կթել։—Գլուխը ղվ պոհելու դէջ մը։— Պէնթ ծորակ մը։

Կովը... մեքենայով կթել։ Մի զարմանաք։ Ամերիկայի, տարօրինակութեանց երկրին, մէկ նոր գիւտն է։ Նոր-Զելանտա գաղթող հարուստ Ամերիկացի մը մտածելով թէ իր անթիւ անհամար կովերը կթելու համար չատ ժամանակ կը վատնէ, և ասկէ զատ յատկապէս այդ գործին համար պահպանութիւններու պէտք ունի, լրագրի մը մէջ ծանուցում մը հրատարակեր է թէ կովը մեքենայով կթելու համար հրնարք մը գտնողին պատրաստ է իրր պարգեւ 5,000 տոլար վճարել։ Խայծը բաւական հմայիչ էր։ Ուստի պ. Քանինկրն անուն մեքենագէտ մը, զայն չհեղու համար, բաւական մտածելէ ետք յաջողեր է հնարք մը գտնել։ Տեսէք ի՛նչպէս։ Մեքենան երկու գլխաւոր մաս ունի. խոշոր գլան մը փոքր անուակով մը, և փոքր ման մը՝ կաթը ընդունելու համար։ Գլանը՝ կաթին ամանին կցուած է քաուչուկէ երկու խողովակներով. կաթին ամանն ալ աւելի երկայն քաուչուկէ ուրիշ խողովակ մը ունի, որուն ծայրը երեք չորս փոքր գործիքներ հաստատուած են կովին ծիծերուն անցուելու համար։ Փոքր տղեկ մը գլանին անուակը դարձնելով օդը երրորդ խողովակի մը միջոցաւ գլանէն դուրս կ'ելլէ։

Այս վերջնոյն մէջ օդ չմնալով, չարժուն օդահան գործիքի մը չնորհիւ կաթին ամանին մէջ գտնուած օդը երկու խողովակներուն մէջէն գլանին մէջ կը պարպուի, որով այդ ամանին մէջ ա՛լ օդ չի մնար, և օդին առաձգական զօրութեամբ, ամանը կովին ծիծերուն կցող խողովակին միջոցաւ, անոր ծայրը հաստատուած գործիքները կաթը քաշելով ամանին մէջ կը փոխադրուն։ Այս ամէնը երկու վայրկեանի գործ է։ Մինչդեռ ձեռքով կթելու գործը, գիտէք թէ ո՛րքան երկար և գժուարին գործ է։

* * * Ամերիկացիները նոր բան մըն ալ մտածեր են։

Գլուխը զով պահելու համար գլխարկին մէջ ջուր պահել կ'առաջարկեն։ Գիտնականին մէկը, որ կ'ըսէ թէ տաքէն երբեմն սանկ բան մը կ'ըլլայ եղեր, նորահնար գլխարկ մը գտեր է։ Իր կարծիքին նայելով այդ գլխարկը դնողը ամեն կլիմայի տակ, մինչեւ իսկ Ափրիկէի անապատներուն մէջ առանց գլխու ցաւի և տաքէն նեղուելու պիտի կրնայ ապրիլ։ (Եթէ ջուրը տաքնայ ի՞նչ պիտի ընէ)։ Բացատրենք։ Կարծեմ չատերնիդ տեսած էք աեսակ մը գլխարկ, զոր ճամբորդ Ամերիկացիք սովոր են դնել։ Իրենց լեզուով գաղթային գլխարկ (Colonial hat) կը կոչեն զայն։ Ճերմակ գոյն մը ունի, կանաս, երկու քովերէն ալ բռնելիք տեղերով, գագաթին ալ սանկ կլոր բան մը։ Այս գլխարկին գագաթը քաուչուկէ գնտակ մը դրուած է մէջը ջուր լեցուած, բայց այնպիսի կերպով մը զետեղուած է որ տեսնողը գլխարկին մէկ կողը կը կարծէ զայն։ Այս գնտակն տակը, գլխարկին մէջ փոքր ծակ մը կայ ուրկէ ջուրը վար կը կաթկթէ։

Պիտի ըսէք թէ այդ պարագային մարդ այդ գլխարկը դնելով օգուտ տեսնելու տեղ, փոքր փոշ մը պիտի

ընէ, և անոր հետեւանքով հարբուխ կամ ուրիշ հիւանդութիւն մը ստանայ, բայց մանկ րբէ՛ք։ Քոռւչուէ գնդակին փոքր ծակին ճիչդ տակը խոշորկեկ... սպունգ մը զետեղուած է։ Այո՛, գըլխարկին մէջ կը գտնուին քառուչուէ գնդակ մը, ջուր, ծակ մը ուրիշ ջուրը վար կը կաթէ, և սպունգ մը։ Գնդակին ծակէն ջուրը կամաց կամաց սպունգին վրայ կը կաթէ, որով սպունգը թրջելով մարդուս գլխուն զովութիւն կը պատճառէ, տաքութիւնը մեղմացնելով. ու մարդս բռնելու թէ սպունգն ալ՝ թելերով բռնուած ըլլալով, և գլխարկին բարձրութիւնն ալ երկու տակ ըլլալով, գլխուն չի դպչիր։

. ˙. Կ'երեւայ թէ Գերմանացիներն ալ տարօրինակութեան մասին Ամերիկացիներէն ետ մնալ չեն ուզեր։ Գերման հնարիչ մը պեխերը գիշերը քնացած ատեն լաւ վիճակի մը մէջ պահելու համար տեսակ մը տոպրակ հնարեր է։ Գինը 6 ղրուշ է եղեր, մասնաւորապէս զայն կը յանձնարարեմ մեր չէ+ [illegible]ներուն։ Անկողին մտնելէ առաջ պեխերը լաւ մը մաքրելով կարգի դնելէ ետքը այս տոպրակին մէջ լաւ մը ամփոփելու է, որպէսզի քունին մէջ ո և է պատճառով մը չաւրուին։ Ասկէ զատ տոպրակը ոչ միայն պեխերուն աւրուիլը կ'արգիլէ եղեր, այլ նաև զանոնք կը գեղեցկացնէ, կը փայլեցնէ, կը զօրացնէ, կ'աճեցնէ, և վերջապէս չատ մը բաներ կ'ընէ եղեր։

ՊՕՂՈՍ ՉԻՉԷԲՃԻԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՐԷՅՖՈՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Ինչպէս չաբաթ օրուան թուով գրեցինք, գնդապետ տիւ Բաթի տը Քլամ երկու սպաներու կողմէ ձերբակալուելով Շէռչ Միտիի բանտը տարուեցաւ։ Լիգա-Բոա- նամակ մը կը հրատարակէ, տիւ Բաթի տը Քլամի կողմէ պատերազմական նախարար Պ. Քրանցի գրուած, որուն մէջ գնդապետը կը բողոքէ իրեն դէմ եղած յարձակումներուն՝ մասնաւորապէս հարիւրապետ Քիւինեէի կողմէ և իր ամբաստանողներուն դէմ դատ բանալու կամ ո և է դատարանի մը առջև դատուելու արտօնութիւն կը խնդրէ։ Գնդապետը ձերբակալուած էր Թուղթեր խարդախած ըլլալու յանցանքով։ Իր ձերբակալութիւնը որոշուած էր պատերազմական նախարար Պ. Քրանցի և վարչապետ Պ. Տիւփիւիի կողմէ։ Չի գիտցուիր տակաւին թէ տիւ Բաթի տը Քլամ քննիչ խորհուրդի՞ մը թէ զինուորական ատեանի մը առջև պիտի դատուի։ Իր ձերբակալութիւնը վերը յիշուած նամակին հետեւանքը չէ, որովհետև նոյն իրիկունը դեռ նամակը Պ. Քրանցի ձեռքը չէր հասած։ Զօրավար Մէռսիէի ձերբակալութեան լուրը բոլորովին սխալ է։ Նմանապէս անհիմն է այն լուրը թէ՝ զօրավար Ջիւրլէնտէն գնդապետ Բիքառի առժամանակեայ արձակումը ձեռք բերելու աշխատած ըլլայ։

—Նիւ-Եորք-Հէրըլտ կ'ըսէ թէ Ս. Բիէռէ (Մարթինիք կղզիին մէջ) եկած լուրի մը նայելով վերջերս հոն հասնող 14 ֆրանսացի ոստիկաններ Քայէն մեկներ են։

ՖԻՆԼԱՆՏԱ.— Ռուսական Աէֆէ լրագիրը կ'ըսէ թէ Պ. Թէնէձալ Նահանգային ժողովին փակման առթիւ ըսեր է թէ Ֆինլանտա մինչև հիմա հանդարտ էր և Ռուսիոյ ո և է մտահոգութիւն չէր պատճառեր։ Ռուսիոյ չահերը աւելի ապահով պիտի ըլլային, եթէ Ֆինլանտան ազատ թողուէր իր զարգացման ճամբուն հետեւելու։ Ռուսիա այն ատեն յանձին Ֆիններուն պիտի ունենայ հաւատարիմ ժողովուրդ մը, որ իր այժմու զարգացումին հետեւելով հանդերձ, յօժարակամ պիտի կատարէ իր օրինական պարտաւորութիւնները, հանդէպ Ռուսիոյ։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ուրբաթ օրը բացուելով կարդացուեցաւ գահաճառը. որ կը յիշեցնէ հայրենիքին ցաւերը եւ դժբաղդութիւնները, կը յանձնարարէ բարւոքել երկրին ելմտացոյցը, կը յիշէ հաշտութեան կընքումը եւ կը ծանուցանէ Քարոլինեան եւ Մարիանեան կղզիներուն Գերմանիոյ թողուիլը։ Գահաճառը կ'ըսէ նաև թէ Սպանիոյ յարաբերութիւնները բարեկամական են բոլոր պետութիւններուն հետ, չնորհակալութիւն կը յայտնէ Պապին՝ իր օգնութեանը համար, կը ծանուցանէ կարգ մը ելմտական ծրագիրներ, մասնաւորապէս մէկը՝ հանրային պարտքերու բարւոք կարգադրութեան համար։

ԻՏԱԼԻՈՅ Երեսփ. ժողովին մէջ, ընտրողական յանձնաժողովին այն առարկութեան միջոցին թէ քաղաքական յանցանքով դատապարտուած երեսփոխաններու ընտրութիւնը պէտք է ջնջել՝ ծայրայեղ ձախակողմեանները արգելք հանել ուզեցին, պահանջելով որ անուանական քուէարկութիւն ըլլայ։ Երկու երեսփոխաններու ընտրութիւնները ջնջուեցան այս կերպով։

ՄԱՌՇԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ Բարիզի զինուորական ակումբին մէջ, իր ընդունելութեան միջոցին, գովեց Ֆրանսացի սպաներու ձիրքերը և ըսաւ թէ, բանակին պատիւը խնդրի տակ չէ, քանի որ իր հակառակորդները միայն անոնք են, որոնք չեն գիտեր կամ չեն ուզեր հասկնալ անոր հոգին։ Զօրավար Ջիւրլէնտէն չնորհաւորեց հրամանատարը, իր սպաները և ենթասպաները։ Պատերազմական նախարար Պ. Քրանց, ջերմագին չնորհաւորութիւններ ըրաւ Մառշանի, անոր արչաւախումբին յաջող ելքին համար։

—Մառշան Թուլոն Դէջ.— Ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, հրամանատար Մառշան Թուլոն հասնելուն ալ փայլուն և խանդավառ ընդունելութիւններ եղան անոր։ Նոյն քաղաքի քաղաքապետարանին մէջ հրամանատարը քաղաքապետին և բոլոր ժողովրդեան իր չնորհակալութիւնները յայտնեց, իրեն եղած ջերմ ընդունելութեան համար, և բանախօսութեան մը մէջ ըսաւ. «Իմ ամբողջ ճամբորդութեանս մէջ երկու անգամ միայն սաստիկ յուզուեցայ, առաջին անգամ Ֆաչօտայի պարիսպներուն տակ, ուր ֆրանսական լրագիրներ ընդունելով կարդացի Ֆրանսայի տագնապալի վիճակը, և տեսայ թէ իմ սիրելի Ֆրանսաս, հակառակ իր 10 գարերու փառաւոր և յաղթական անցեալին, չկրցաւ դիմադրել ոչ թէ ամբողջ Եւրոպայի, ինչպէս որ ըրած էր չատ անգամներ, այլ մէկ տէրութեան մը իսկ սպառնալիքներուն առջեւ ընկճեցաւ։ Երկրորդ անգամ խորապէս յաւզգացի Ֆաչօտան ձգած օրս։ Ձէք կըրնար երեւակայել թէ ո՛րչափ տխրեցանք թէ՛ ես և թէ՛ իմ քաջ ընկերներս, աւելի աղէկ կը սեպէինք մեռնիլ քան թէ այնքան զոհողութիւններէ վերջ գրաւած տեղերնիս օտարականներու յանձնել։ Պէտք չէ որ ապագային Ֆրանսա անգամ մըն ալ այսքան սուղ գնէ խաղաղութիւնը։ Տեղի տուինք մենք, որովհետև անմիաբան էինք։ Հայրենակիցներ, ինձ հետ միատեղ գոչեցէք, «Կեցցէ՛ Ֆրանսա, կեցցէ՛ հանրապետութիւնը, կեցցէ՛ բանակը»։ Ժողովուրդը խանդավառութեամբ կը ծափահարէր դուրսը, և ամէն կողմէ «կեցցէ՛ Մառչան» կը գոչէին։ Իրիկունը Կըրանտ Օթէլ պանդոկին մէջ մեծ հացկերոյթ մը տրուեցաւ իրեն ի պատիւ։ Ժողովուրդը՝ փողոցները խռնուած՝ անդադար կը ծափահարէր, և կը խնդրէր որ Մառչան պատչգամը ելլէ։ Հրամանատարը պատչգամը ելաւ և յուզուած ձեչտերով միմիայն չորս բառ կըրցաւ արտասանել. «Միաբան ըլլանք, կեցցէ՛ Ֆրանսա»։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Հռոմէ անգլիական լըրագրաց կը հեռագրուի թէ՝ Աղեքսանդրիայէ Նաբոլի հասնող իտալական Սան-Կօնչըթօ չոգենաւին մէջ ժանտախտի կասկածելի դէպք մը պատահեցաւ։ Շոգենաւը անմիջապէս Նաբոլիի մօտ Նիսիթայի մաքրանոցը ղրկուեցաւ։ Իտալիայէ Եգիպտոս մեկնող բոլոր չոգենաւերը դադրեցուցին իրենց երթեւեկութիւնը, որովհետեւ ո՛չ ճամբորդ կայ և ո՛չ ալ ապրանք։

ՌՈՒՍ ԼՐՏԵՍ մըն ալ ձերբակալուեցաւ Բըրծէմիլի (Կալիցիա) բերդին մօտ մայիս 30ին։ Սակայն բանտին մէջ անձնասպան եղաւ։ Կարեւոր գաղտնի պաչտօնաթուղթեր գտնուեցան անոր վրայէն։ Այս հինգերորդ լրտեսութեան դէպքն է որ տեղի կ'ունենայ Աւստրիոյ մէջ Ռուսերու կողմէ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ բանակին սպարդներու 4րդ վաչտէն (Նանսի) 3 տեղակալ և 244 զինուոր մէկ օրուան մէջ 51 մղոն ճամբայ քալեցին, առանց դադարի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Սոպրանիէն ուրբաթ օրը գումարուեցաւ։ Նիստը 6 ժամ տեւեց։ Պատերազմական նախարարէն զատ բոլոր նախարարները ներկայ էին։ Հինգ չրջանակներուն ընտրութիւնները հաստատուեցան։ Միայն երկու երեսփոխաններու ընտրութիւնը ջնջուեցաւ, բուռն վիճաբանութենէ ետքը։

ՍՈՒՏԱՆ.—Խարթումի Էմիրին բանակէտէն 60 մղոն և 40 կին փախչելով անգլիական իչխանութեանց հըպատակութիւն յայտնեցին։ Սիւըքի Էմիրը անգլիական Թնդանօթակիրով մը Օմտուրման երթալով այցելութիւն տուաւ գնդապետ Մաքըվէլի, և յետոյ նորէն Ֆաչօտա վերադարձաւ։

—Գահիրէէ կը հեռագրեն թէ կապոյտ Նեղոսի վրայ դէպ ի Խարքոմ չինուած հեռագրական գիծը, մինչև Ներսէրը, Սէննար և Ապու Հէմման, երկարելու համար աչխատութեանց սկըսուած է։ Օմտուրմանի մէջ երկար ժամանակէ ի վեր սղութիւն կը տիրէ։ Ուտեստի գինը խիստ բարձրացած է, և կառավարութիւնը ստիպուած է բազմաթիւ տէրվիչներ, գաղթականներ են. կերակրել։ Ապու Համէտի մէջ արջառախտ ծագած է։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.— Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ Ծերակոյտին մէջ բանախօսելով յայտարարեց թէ՝ Նեղոսի հովտին մասին անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը երկուստեք ընդունուած է, և ըսաւ թէ այս համաձայնութեամբ դըժուարին և տագնապալից կացութեան մը վերջ տրուած է։

—Անգլիոյ արտաքին գործոց խորհըրդական Պ. Պրօտրիք, որ այժմ Բարեզ կը գտնուի, Պ. Տէլքասէի այցելելով, Ափրիկեան գործերու մասին անոր հետ խորհրդակցեցաւ։

ԱԿԻՆԱԼՏՈՆ ՄԵՌԵ՞Ր Է(.?).—Մանիլայէ ամերիկեան թերթի մը քաչուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ՝ այնտեղի սպանիական թերթերը լուր մը կը հրատարակեն թէ, Փիլիպպեաններու ապըստամբապետ Ակինալտօ մեռեր է։ Լուրը չէ հաստատուած թէեւ, բայց կ'ըսուի թէ կամ սպաննուած է և կամ անձնասպան եղած։

ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ. —Պերլինի լրագիրները կ'ըսեն թէ, ոստիկանութիւնը Հէլըկէօլանտի մէջ ձերբակալեց Պէնտէկոստէի օրը, բարձր դասու պատկանող անձնաւորութիւն մը, որ մասնութեան յանցանքով ամբաստանուած է։ Ձերբակալուողը Պերլին տարուելէ ետքը Լայբցիկ փոխադրուեցաւ։ Անունը գաղտնի կը պահուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

Բերայի հրկիզեալներէն սկսելով, գրեթէ 30 տարիէ ի վեր հրկիզելոց խնդիրներ չեն պակսած Վարչութեան սեղանէն։ Այդ մեծ հրդեհէն ի վեր 20 տարի անցած էր, և այրած տեղերու վրայ հոյակապ չէնքեր կառուցուած էին, բայց խնդիրը ժողովներու և լրագիրներու մէջ կը վիճաբանուէր, մինչեւ որ երկու կողմն ալ ձանձրացան և ամէն բան ինքնին կարգադրուեցաւ։ Հիմա ալ Սամաթիոյ հրկիզեալներն են որ խնդիր մը ունին Վարչութեան սեղանին վրայ։ 4-5 տարի առաջ այդ թաղին մէջ պատահած մեծ հրդեհին առթիւ, ամէնէն աւելի չքաւոր ընտանիքներու հիւղակներ չինուելու համար գումար մը հանգանակուեցաւ, որ 1500 ոսկիի կը հասնի այսօր, տոկոսներով մէկտեղ։ Այդ գումարը Վաեմ. Արիկ էֆ.ի և Ցակոբեան Միքայէլ և Գաբամաճեան Կարապետ էֆէնտիներու քով կը գտնուի։ Վարչութիւնը ասկից առաջ որոշած էր կալուած մը գնել և հասոյթը յատկացնել այդ չքաւոր ընտանիքներուն, բայց Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդի ըրած մէկ դիմումին վրայ՝ Քաղ. ժողովը յանձնաժողով մը կազմեց, որ այս օրերս հրաւիրուած է նիստ ընելու Պատր. Փոխանորդ Սրբազանին նախագահութեամբ։ Հաչիւ եղած է որ ամէնէն աւելի կարօտ հրկիզեալները 55 տուն են. ասոնցմէ 39 տուն այժմ թաղին մէջ կը բնակին, 10 տուն գաղթած են և 6 ընտանիքի սեպհական եղող գետինները խնդրոյ տակ են։ Յանձնաժողովը նախ թաղին մէջ գտնուող 39 ընտանիքի յատուկ՝ մէկ յարկի վրայ 25-30 ոսկի ծախսով տնակներ չինելու պիտի ձեռնարկէ։ Իսկ այն 10 ընտանիքները որոնք ուրիչ տեղեր գաղթած են, անոնց բաժինը իբրեւ աւանդ պիտի մնայ, և երբ վերադառնան իրենց համար ալ մէկ մէկ տնակ պիտի չինուի. իսկ եթէ բոլորովին կարօտ վիճակին հաստատուի՝ իրենց ինկած բաժինը պիտի ստանան։ Գալով այն 6 ընտանիքներուն, որոնց գետինը խնդրոյ ներքեւ կը գտնուի, իրենց տնակները եկեղեցւոյ կից պարտէզին վրայ պիտի չինուին։ Յանձնաժողովը այս ծրագիրը գործադրութեան դնելու միջոցներուն վրայ պիտի խորհի, որովհետեւ նուէրներու մէջ կարգ մը ապառիկներ ալ կան։ Ամէն պարագայի մէջ ջանք մը կայ օր առաջ թչուառ հրկիզեալներու մէյ մէկ ապաստանարան չինելու։ Դրամին կարեւոր մէկ մասը արդէն պատրաստ է, իսկ ճարտարապետն է Մելիտոնեան էֆ. որ յանձնաժողովոյ ալ անդամ է, և ազգային չինութիւնները ձրիաբար կատարելը ճակատագիրն է կարծես։ Կը սպասուի որ ձմեռը չհասած այս չինութիւնները գլուխ ելլեն։

—Հիւմրիզեան Գէորգ քահանայ նամակ մը գրելով կ'ըսէ թէ Վառնաի մէջ տեղի ունեցած կրկնամուսնութիւնը ինքը կատարած է «հրամանաւ տեղւոյս առաջնորդ Մարտիրոս քահանայի, որուն ներկայութեան որոշուած է խնդիրը և 4 վկաներ առնելով հրաման տուած է պսակելու՝ ուխտադնայութենէն առաջ»։ Այս տեղեկութիւններէն յետոյ յիչեալ քահանան կ'աւելցնէ թէ Թաղ. Խորհուրդը բնաւ առարկութիւն չէ ըրած այս կրկնամուսնութիւնը կատարուելուն դէմ, այլ «նոյն իսկ պսակադրամը իրենք ստացած և անդորրագիր յանձնած են, ինչպէս Պատրիարքարանի անաչառ քննութեամբ երեւան պիտի ելնէ» կ'ըսէ։ Ի վերջոյ Գէորգ քահանայ Պատր. Փոխանորդ Սրբազանին իր մասին կատարած քննութիւնը Թերի կը գտնէ և կ'աւելցնէ թէ խնդրոյն մանրամասնութիւնը կրօն. ժողովոյ տեղեկագրած ու անաչառ քննութիւն պահանջած է։ Ժողովը վաղուան նստին մէջ անչուշտ այս խնդրով ալ պիտի զբաղի։ Մենք կը սպասենք քննութեան ելքին։

—Նպատոից Յանձնաժողովը Սոսյ վանքին մէջ 25 որբ պահել որոչած ըլլալով, 15-20ի չափ որբեր արդէն հաւաքուեր են վանքին մէջ, և 2 հատ ալ Աստանայէ ուղուեր են։

—Պարսկաստանէ 5000 ֆրանք ղըրկուած է Պատրիարքարան՝ ի նպաստ գաւառացի կարօտելոց։

—Տ. Գէորգ եպսկ. Երէցեան հրաժարական տուած էր Գատըգիւղի քարոզչութենէ։ Թաղ. Խորհուրդը խնդրած էր Ս. Պատրիարքէն որ մերժուի այդ հրաժարականը։ Ն. Սրբազնութիւնը պատասխանած է որ Տ. Գէորգ եպսկ. արդէն պաչտօն մը ունենալով որ և է միայուն պաչտօն չի կրնար ստանձնել։

—Հօրասնեկեան կանոնագրոյն 4րդ ծանօթութեան համաձայն ձրի կը կատարուին միայն այն աղջկանց նչանտուութիւնները, որոնց չքաւորութիւնն ու որբ ըլլալը վկայուած և հաստատուած է տեղւոյն եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդէն։ Սակայն, մանաւանդ այս վերջին ատեններս. չատեր կարողութեան տէր ըլլալով հանդերձ այս յօղուածէն օգտուելով, նոյն իսկ մեռայացուք յաջողած են չքաւորութեան վկայագիր ստանալ և ձրի կատարել իրենց նչանտուութիւնն, ի վնաս Ազգ. Հիւանդանոցի, ուր հարիւրաւոր հիւանդներ եւ կարօտեալներ կը պատսպարուին։ Ազգ. Պատրիարքարանի Փոխանորդարանը այս կարգի անտեղութեանց առաջքն առնելու համար, որոշած է յետ այսորիկ ընդունիլ միայն այն վկայագրերը, որոնք տրուած են չքաւոր և որբ աղջկանց համար և ստորագրուած են թաղին եկեղեցւոյ աւագերէցին և Թաղ. Խորհուրդի դիւանին կողմէ, իսկ խստիւ մերժել փեսայացուի համար տրուած այս կարգի վկայագրերը։ Փոխանորդարանի կողմէ կը յանձնարարուի աւագերէցներու և Թաղ. Խորհուրդներու որ այս կարգի վկայագրոց մասին յատուկ մտադրութիւն ընծայուի և յետ մանրազնին և խղճամիտ քննութեան, ստորագրուին խնդրուած վկայագրերը։

—Ազգ. Հիւանդանոցի համար բերուած անոյչ ջուրը, որ անցեալ հինգչաբթի օրէն իվեր սկսած է վազել, խմաց կը տրուի մեզ թէ՝ ասկէ 35 տարի առաջ Սըվաճի պաչի Ցովհաննէս աղա՝ Էվգաֆի նախարար Հասիպ փաչայի օրով, յաջողած էր վագըֆ ընել տալ Հիւանդանոցին։ Այս ջուրը որ մէկ ու կէս [illegible] է, ժամանակին ընթացքին մէջ խողովակները աւրուելով դադրած էր հոսելէ։ Ի գործ դրուած ջանքերու չնորհիւ խողովակները զետեղուած ըլլալով, նոյն անոյչ ջուրն է զոր կը վայելեն այսօր Հիւանդանոցի պատսպարեալները։

—Օրթաքէօյէն կը գրեն մեզ. «Այսօր կիրակի, տեղի ունեցաւ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւնը։ Մեր թաղը ընտրական գործողութեանց տեսակէտով Պոլսոյ միւս թաղերէն աւելի բաղդաւոր է, որովհետև չորս տարին անգամ մը Թաղ. Խորհրդոյ օրինական չրջանին լրման, նոր ընտրութեան խնդիր կ'ունենայ։ Երէկուան քուէարկութեան 201 անձեր մասնակցած էին։ Քուէհամարի գործողութիւնը կատարուեցաւ Տաճարին մէջ. հսկողութեամբ Ընտր. ժողովին, որուն կը նախագահէր Սահակ Ա. քահանայ Տէր Սարգսեան, յանձնարարութեամբ Տ. Վահրամ Սրբազանի։ Քուէից բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուեցան Խաչիկ էֆ. Սըվաճեան 170, Ցարութիւն Ջէքի էֆ. 160, Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան 160, Վահան պէյ Մանուէլեան 127, Զարեհ էֆ. Եուսուֆեան 117 քուէ. իսկ համեմատականի միացին Աբրահամ էֆ. Շատանեան, Արտաչէս էֆ. Կէօնճէ[illegible]ն, Պաղտիկ էֆ. Նէվրուզ և Արիկ էֆ. Մուպահեաճեան։ Ասոնցմէ երկուքը պիտի ընտրուին յառաջիկայ կիրակի։ Տօքդ. Վահան պէյի բազմաբուղ վիճակին պատճառաւ, անունը ընտրելեաց եռապատիկ ցանկին մէջ դրուած չէր, բայց Թաղեցիք քուէից բացարձակ առաւելութեամբ, իրենց վստահութեան և համակրութեան ապացոյցը տուին։ Քուէարկութեան նախագահ հայրը երէկ յայտարարեց թէ՝ տարիներ առաջ 200է աւելի քուէարկուներէ 13 հոգի միայն մասնակցած էին։ Երէկուան ընտրութեան արդիւնքը գոհացուցիչ էր, մանաւանդ այն տեսակէտով որ 270 քուէարկուներէ 200է աւելին պատասխանած էին իրենց եղած հրաւէրին։»

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ ծանուցանել որ, յառաջիկայ հինգչաբթի (27 մայիս) Տօն Համբարձման Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի և 67րդ տարեդարձ հիմնարկութեան Ազգ. Հիւանդանոցիս, Ամեն. Տ. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարք Հայրն հրաւիրեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել հաստատութեանս Ս. Փրկչի մատրան մէջ, ի հանդիսի հոգւոց Պէզճեան, Տատեան, Պալեան և այլ բարերարաց, և այս առթիւ հոգեւորապէս մխիթարել ընդհանուր պատսպարեալները։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան Ազգ. Հիւանդանոցի

Վ. Ատենապետ — Ատենադպիր

Գ. Խ. ԷՎՐԷՆՆԵԱՆ — Պ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 1899 մայիս 22

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ "ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի

ԹՈՔԱՏԷ կը գրեն մեզ թէ Հայ-Հռոմէական եկեղեցականներէն 90ամեայ Պաթմանեան Ցարութիւն վրդպ.ը, որ տասը տարիէ ի վեր քաղաքէն ժամ մը չափ հեռու փոքր վանքի մը մէջ առանձնակի կը բնակէր, այս օրերս առտու մը իր անկողնին մէջ վիզէն խղդուելով մեռած գտնուեր է։ Եղելութիւնը խմաց տրուած է կառավա-

թութեան, որ ամենայն աչալրջութեամբ ոճրագործը կը փնտռէ։ Ոճրագործութիւնը գողութեան արդիւնք կը կարծուի։

ԻԶՄԻՐԷ կը գրեն թէ յառաջիկայ Լուսաւորչայ տօնին Ս. Առաջնորդը Մաղնիսա պիտի երթայ իր հովուական այցելութիւնը կատարելու։ Տ. Մելքիսեդեկ Արքեպսկ. Մէնէմէնէյեանոյ Պուրնովայ ալ այցելած է։ Իզմիրի Վարչութիւնը այս միջոցին ամէն բանէ առաջ կ'զբաղի պարտքի խնդիրներով. «Սնտուկը 1,300 ոսկի պարտք ունի կառավարութեան, 500 ոսկի հիւանդանոցին, և ուրիշ մուրհակաւոր պարտքեր ալ կան եղեր։ Բոլոր կալուածներերն ալ նորոգութեան կը կարօտին։ Դժուար բան է ասոնց մէջէն ելլելը և Առաջնորդը ոգեւորուելու տեղ կը վհատի» կ'ըսէ նամակագիրը։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տեղական Թերթի մը մայիս 15ի թիւին մէջ կարդացի Մայր Եկեղեցւոյ Կարապետ Քահանայի նկատմամբ բողոքագիր մը, զոր ստորագրած էր երրորդի մը կողմէ՝ իր նախորդ աքհեստակիցը Տիգրան Մանուէլեան։ Հետաքրքրուելով մինչ կը պատրաստուէի այդ երրորդ անձնաւորութիւնը գտնել, և ահա պատահեցաւ ինքնաբերաբար, Իմֆաղածանօթ Միսաք Գարագաշեանը՝ որ պարծենալով կը յայտարարէր թէ Տ. Կարապետի փիլոնը առնել տալու համար Կրօն. Ժողովոյ բողոքած է, ևն.։

Ցաւալին այն է որ նոյն թերթին մէջ չէր բացատրուած Միսաքի և Տ. Կարապետի հակառակութեան տեղի տուող պատճառները։ Ցիշեալը՝ իր եղբօր մահուանէն ետքը՝ որբերուն 50 ոսկին գրպանելով, անոնց Սամաթիոյ մէջ դուռէ դուռ ողորմութեան ձեռք բանալուն պատճառ եղած, և ի վերջոյ այն որբերը իբր օտարականի մը որբեր Բողոքականաց յանձնած է։ Ամբաստանուած քահանան է որ որբերը անոնց ձեռքէն առնելով, մօրերնուն հետ ժամանակ մը իր տունը խնամելէ ետքը, հանգանակութեամբ Եգիպտոս ղրկեց ուր կը մնան ցարդ։ Այդ Միսաքը չէ՞ որ իր մայրը իբր անկարող ձրիաբար Ազգ. Հիւանդանոցը դրած է, մինչդեռ առ նուազն ամսական քառասուն ղէկն. կրնայ վճարել։ Իր արարքներէն ո՞ր մէկը թուելու է։ Իսկ Տ. Կարապետի՝ Միսաքին նկատմամբ գործած մեղքը ի՞նչ է եղեր։ Տ. Կարապետ անոր զոքանչին (իր ժողովուրդին) տունը չպիտի երթայ։ Ինչո՞ւ, քանզի ինքը իր զոքանչին հետ գժտած է, ականջ չի դներ ո՛չ իր խօսքերուն և ո՛չ իր սպառնալեաց։ Ուստի կը խնդրուի Կրօն. Ժողովէն՝ իր նկատողութենէն չվրիպեցնել Միսաքի արարքները, և յանիրաւի չդատապարտել Տ. Կարապետը՝ Միսաք Գարագաշեանի սուտերով յերիւրուած բողոքագրին հաւատ ընծայելով։

1899 մայիս 22 Տէրտ. Միքէլեան
Էյուպ, Ս. Եղիա

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ
ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒԱՆ
3 Յունիս 1899

Գոնսոլիտ գոցուեցաւ	23.42
Երկաթուղի »	132.
Րէժի	317
Պանք Օթթօման	596
Ֆրանսական 3%	102.30
Իտալական 5%	96.40
Սպանիական	65.90
Թրանսվալ	50.50

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Կէմլէյիկի գայմագամի օգնական անուանեցաւ Արտաքին գործոց դիւանատան պաշտօնեայ Միխալաքի Բամպալըրի էֆ.։ Պէյբազարի գայմագամ՝ Շթաքի նախորդ գայմագամ Մէհմէտ Սաիտ էֆ.։

Իւլայի Բ. աստիճան շնորհուեցաւ Թօփթաշի յիմարանոցին Բ. բժիշկ Աֆիֆ էֆ.ի։ Սանիյէի Բ. աստիճան՝ Արտաքին դիւանատան քարտուղար Մէհմէտ Սալըի պէյի։ Սալիսէի աստիճան՝ Տիփլըքերի ելմտական պաշտօնատան փաստաբան Պօղոս էֆ.ի, Հանր. Պարտուց Վարչութեան քարտուղար Խամդիլ պէյի և օտար մամլոյ դիւանին քարտուղար Արմաօն էֆ.ի։

Ականակուռ Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Կեդր. Ս. զօրաբանակի հրամանատար Սաատէտտին փաշայի։ Ա. կարգի Օսմանիյէ՝ ապայակոյտի նրկարչատան պաշտօնեայ Ալի Շէրէֆ փաշայի, և Սպարապետութեան Գանձման յանձնաժողովին նախագահ Մուսթաֆա փաշայի։ Դ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Երուսաղէմայ Ցունաց Սինոդի անդամ արքիմանտրիտ Տ. Ինոկէնտիոսի։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը կ'արտօնէ ընդունիլ և ի պահանջել հարկին կրել Պուլկարիոյ Ֆէրտինանտ իշխանին կողմէ Վեհ. Սուլթանի փեսայ Ահմէտ և Խալիտ փաշաներու տրուած Ա. կարգի Ս. Ալեքսանդր պատուանշանները։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Լրագիրներու հաղորդուած պաշտօնական զեկուցում մը կ'ըսէ թէ՝ «Աղեքսանդրիոյ ժանտախտին պատճառով թէեւ մեծ զգուշութիւն ի գործ կը դրուի, բայց ամէն պատասխանատւութիւն նկատի առնել հարկ է։ Կարծիք կայ թէ մարդոցմէ աւելի մուկերը կը վարակուին ժանտախտէ։ Այս պատճառաւ առողջապահական տեսչութեան մէկ քանի անդամներէն կազմուած յանձնաժողով մը, որ պաշտօն ունէր քննել Եգիպտոսէ բրինձ, ցորեն եւ ուրիշ արմտիք բերող շոգենաւերու միջոցաւ գալը հաւանական եղող մուկերէն պզուշանալու խնդիրը, մատուցած է իր տեղեկագիրը։» (Այս տեղեկագրին մէջ յիշուած են ցորենի եւն. բեռով Թուրքիոյ նաւահանգիստները գալիք շոգենաւերուն մասին ձեռք առնուած միջոցները, զորս արդէն ծանուցած ենք ուրբաթ առաւօտ։)

—Ճիտտէի մէջ 20 օրէ ի վեր ժանտախտի դէպք պատահած չըլլալով, բացի ուխտաւոր բերող շոգենաւերէ, Հիճազի ծովեզերքէն եկող շոգենաւերու վրայ դրուած 10 օրուան քարանթինան ջնջուած է Առողջապահական Խորհրդոյ որոշմամբ։

ԴԱԴԱՐՈՒՄ.—Ցունարէն Նէա Էֆիմերիս թերթը օրէնքի հակառակ ընթացքի մէջ գտնուելուն, երեկուընէ սկսեալ անպայման կերպով դադարման դատապարտուած է։

ԲԱՐԵ ՈՐՄԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՅԻ վիճակահանութենէն շահող թիւերու պարգեւներու յանձնումը պիտի դադրեցուի մինչեւ թլփատութեան հանդէսներուն աւարտումը։

ԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆ.—Կայս. իրատէ մը կը հրամայէ որ թաղապետական ամէն շրջանակի բժիշկները Իսլամ տղայոց թլփատուելէն վերջ, հարկ եղած ատեն անոնց տուները այցելեն, և եթէ դարման մը տալ հարկ ըլլայ, օգնեն։ Այս բժիշկներուն՝ վիրաբոյժներ ալ պիտի ընկերանան։ Այն բժիշկը որ այս հրամանին չի հնազանդիր, ծանր պատասխանատուութեան տակ պիտի իյնայ։

—Այսօր կը կատարուի կայսերազուն իշխան Բարձր. Ապտիւրրահիմ էֆ.ի թլփատութիւնը։ Այս առթիւ Պէշիքթաշ, Պոլիս և Սկիւտար որոշեալ տեղերու մէջ թլփատուելիք հազարաւոր տղաքներէ զատ, Շալէ-Քէօշկին մէջ պիտի թլփատուին նախկին Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշայի, Սպարապետ Րիզա փաշայի ինչպէս նաև մէկ քանի նախարարներու և միւշիրներու տղաքը։ Այս հանդէսներուն համար 2 յանձնաժողով կազմուած են, մէկը կայս. Պալատին մէջ կը գումարուի, և միւսը կայս. Անձնական Գանձուն պաշտօնատան մէջ։ Թլփատուելիք տղաքները զբօսացնելու համար պիտի գտնուին Հէբեալ, Խնծէ-օղ և օյին-օյունն են։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Աղեքսանդրիոյ մէջ անցեալ հինգշաբթի օրը ժանտախտէ նոր դէպք մը ծագած է։

—Աժանս Հավաս կը հեռագրէ թէ՝ Աղեքսանդրիոյ մէջ ծագած ժանտախտը պարզ տեսակէն է և, բնաւ տարափոխիկ չէ, հետեւաբար համաճարակի հանգամանք չունի։ Ժանտախտի ո և է դէպք չէ ծագած ո՛չ Գահիրէի և ո՛չ գաւառներուն մէջ։

—Նէյէէ շոգենաւը որ մայիս 5/17ին ճամբայ ելած և անցեալ երեքշաբթի Իզմիր հասնելով քարանթինայի ենթարկուած էր, Պոլսէն տրուած հրահանգին վրայ ազատ անցագիր ստացաւ, որովհետեւ Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտ ծագելէն առաջ հոնկէ ճամբայ ելած էր։

—Եգիպտոսէ գալով Սեւ Ծով գացող շոգենաւերուն, նեղուցներէն անցնելու համար հրամանագիր տրուելու դիւրութեան համար, Նաւահանգստի տեսչութիւնը որոշած է շոգենաւերուն Դարդանելէ մեկնելու պահուն քաշուած հեռագիրներուն համաձայն, անոնց տրուելիք հրամանագրերը Գավագ ղրկել։ Հետեւաբար այս շոգենաւերը պիտի չկըրնան նոյն նաւահանգիստները խարսխել և իրենց առողջապահական հսկողը Գավագ պիտի ձգեն, ինչպէս կ'ըլլար անցեալին մէջ։

—Տուֆլէ և Ֆոչէ Խտիվական ընկերութեան շոգենաւերը որոնք Իսլամ ուխտաւորներ կը բերեն, շաբաթ օրը Պէրութէ ճամբայ ելան Կ. Պոլիս գալու։

—Աղեքսանդրիայէ կը գրեն թէ՝ մէկ քանի շոգենաւային ընկերութիւններ իրենց երթեւեկութիւնները դադրեցուցած ըլլալով նոյն քաղաքին հետ, հարկաւոր ճամբորդներ, որոնք Եւրոպա մեկնիլ կ'ուզէին, ստիպուած են իրենց մեկնումը յետաձգել։ Ուղեւորներուն մեծ մասը Նեղոսի Տելդային մանաւանդ Թէնահի մէջ ապաստանած են։ Եգիպտոսէն Սուրիա գացող կարաւան մը ճամբան Սիւէզի մէջ արգիլուեցաւ։

—Կ. Պոլսէն շոգենաւով Քէօսթէնճէ գացող ուղեւորներուն գոյքերը, ինչպէս նաև թղթատարական պայուսակները խիստ կերպով կը հականեխուին։ Ասիկայ Եգիպտոսէ կամ վարակուած ուրիշ վայրերէ ժամանող շոգենաւերուն համար չէ։ Այդ կարգի շոգենաւերը Սուլինայի մէջ քարանթինայ պիտի սպասեն, Քէօսթէնճէի նաւահանգիստը մտնելէ առաջ։

ԻՍԼԱՄ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ.—Պուլկարիոյ Հանր. Կրթութեան նախարարութեան առաջարկին վրայ, Ֆէրտինանտ իշխանը հրամայեց 41,200 ֆր.ի նպաստ մը յատկացնել 34 Իսլամ նախնական վարժարաններուն, 1898-89ի դպրոցական տարեշրջանին համար։

ԿՐՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ.—Օրօզտի Պաք վաճառատան շահակիցներէն Պ. Հէրման Ֆոն Պաքի եղբօրը Պ. Պաքի ընտանիքը անցեալ չորեքշաբթի հրէութիւնը թողլով քրիստոնէութիւնը ընդգրկեց։ Պապական նուիրակ Տ. Պոնէթթի իրեն յատուկ մատրան մէջ նոյն ընտանեաց իւրաքանչիւր անդամը մկրտեց, և հաղորդութիւն տուաւ անոնց։ Ցետոյ Տ. Պոնէթթի կատարեց Տէր և Տիկին Պաքի պսակի արարողութիւնը, հաստատելու համար անոնց ամուսնութիւնը, համաձայն քրիստոնէական կրօնի։ Մէկ քանի տարիէ ի վեր Պ. Պաքի աղջիկը որ Սիոնի մայրապետներու վարժարանը կ'աշակերտէր, դիտաւորութիւն կը յայտնէր քրիստոնէութիւնը ընդգրկելու։ Ապահովաբար ինքը համոզած է ծնողքը։ Պառօն և պառօնուհի Վանտէօվր ներկայ էին իբրեւ կնքահայր և կնքամայր նոր քրիստոնեաներուն։

ՀԱՆԵԱՅԻ ռուսական նախորդ հիւպատոս Պ. Տէմէրիք, որ Եաշ փոխադրուած է նոյն պաշտօնով, ուրբաթ օրը Կրէտէէ մայրաքաղաքս ժամանեց։

600 ԻՍԼԱՄ գաղթականներ, որոնց 135ը Արեւելեան Ռումելիէ, անցեալ չորեքշաբթի Իզմիր ժամանեցին։

ԹԱՇՏԱՄԻ (Պէրկամա) կայս. ագարակին տնօրէն Թորոս էֆ. Փափազեան արտօնութիւն ստացեր է ագարակին մօտակայ դաշտերուն մէջ հնագիտական պեղումներ ընել։ Կը կարծուի թէ այդ դաշտերուն մէջ հին գերեզման մը գտնուի։

ԱՆԱՍՆԱԲՈՅԺՆԵՐՈՒ յանձնաժողով մը, որուն անդամներն են՝ Հալէպի անասնաբուժական քննիչ Հալիլ Բէյմալ պէյ, Բիւչիւք-Չէքմէճէի անասնաբոյժ Իսմախիլ Հիւսնի էֆ., և Ատանայի նահանգին քննիչը, Տարսոնի գաւառակը պիտի երթան, ուր արջառախտը կը ճարակի, և Բրոֆէսէօր Նիքոլի արջառախտի չիճուկով այդ տեղի արջառները բժշկելու կերպը պիտի սորվեցնեն։

ԴԻԱԿ.—Անցեալ երեքշաբթի օր Իզմիրի շրջակաները խոտի պառկած կնոջ մը սոսկալի կերպով յօշոտուած դիակը գտնուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւններ կը կատարէ։

ՌՕՍԻԱ ապահովագրական ընկերութեան ընդհ. քննիչ Ալոտաշէս էֆ. Հիւրմիւզ անցեալ հինգշաբթի Օտեսայի ճամբով Ս. Բեդերսպուրկ մեկնեցաւ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Ղալաթիոյ Մահմուտիյէ փողոցը վաճառական Պօղոս էֆ. Արբահամեան Մայիս 22էն սկսեալ Ծովային Առեւտրական դատարանէն սնանկ հռչակուած է։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատունը այս շաբթու Թարապիա պիտի փոխադրուի։

ԲՐՕՇԻՒՐՆԵՐԸ.—Պ. Թէոտոր Մաւրոկորտադո խնդրած էր որ, իր հանելիք բրօշիւրներուն՝ երկաթուղիի մայր թուղթերը պարտաւոր չըլլայ սակարանին ներկայացնելու, և բաւական սեպուի իր տալիք ստորագրութիւնը։ Խնդիրը Առեւտրական Սենեակին հաղորդուած ըլլալով, Սենեակը պատասխանած է թէ իր տումարներուն մէջ Թէոտոր Մաւրոկորտադօ անունով սեղանաւոր չկայ։ Այս պատճառաւ նկատողութեան չէ առնուած անոր խնդիրը։

ԻՏԱԼԻՈՅ ազգային տօնին առթիւ երէկ նաւահանգստին մէջ գտնուող բոլոր պահականաւերը և իտալական շոգենաւերը դրօշազարդուած էին։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.—Երէկ ժամը 4ին ատեններ Շիրքէթի 42 թիւ շոգենաւը Կամուրջին մօտեցած պահուն, ջուրերուն սաստկութենէն, առագաստ բացած մաւունայի մը վրայ ինկաւ։ Շոգենաւին աջ կողմի անիւին տախտակները խորտակուեցան, իսկ մաւունային յառաջակողմը բաւական փճացաւ։ Շոգենաւը կէս ժամէն հազիւ կրցաւ նաւամատոյցին մօտենալով ճամբորդները հանել։

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ԿՌԻՒ մը տեղի ունեցաւ Պայընտըրի (Իզմիր) շրջակաները 4 Իսլամ եղբայրներու և 6 ալպանիացի հովիւներու միջև, որոնք իրենց ոչխարները 4 եղբայրներուն հողերուն մէջ արածել կ'ուզէին։ Ալպանիացի հովիւները նախ ետ քաշուեցան, բայց քիչ ետքը ուրիշ ընկերներով գալով րէվոլվէրի և դաշոյնի հարուածներ տուին 4 Իսլամ եղբայրներուն, որոնց երկուքը սպաննուեցան, երրորդը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ, իսկ չորրորդը կարողացաւ փախչիլ։ Ալպանիացի մը սխալմամբ սպաննուեցաւ իր ընկերներուն կողմէ։ Ոստիկանութիւնը քանի մը կասկածելի անձեր ձերբակալած է, քննութիւնները կը շարունակուին։

ՄԱՎՈՒՆԱ ՄԸ ԱՑՐԱԾ.—Անցեալ կիրակի Չէշմէի նաւահանգստին մէջ ծծումբ բեռցած մաւունա մը կրակ առաւ, երկար ատեն արեւին տաք ճառագայթներուն տակը մնալով։ Հարկ եղաւ մաւունան ընկղմել,

ՈՃԻՐ.—Ուրբաթ գիշեր Իսմայիլ անուն անձ մը Մաքրիքէօյի մէջ անծանօթի մը կողմէ սպաննուեցաւ։ Դիակը Հալքալըի վարժարանին ետեւ այգիի մը մէջէն գտնուեցաւ։ Ոճրագործը կը փնտռուի։

ԻՆՔԶԻՆՔԸ ԿԱԽԱԾ.—Առջի օր Սամաթիոյ մէջ պտղավաճառ Երուանդ անուն անձ մը իր սան խոհանոցին մէջ ինքզինքը կախեց, բայց մայրը և դրացիները վրայ հասնելով ազատեցին խեղճը, և ծանր վիճակի մը մէջ Ազգ. Հիւանդանոց փոխադրեցին։ Երուանդ բաւական ատենէ ի վեր Գում-Գաբուցի կնոջ մը սիրահարած է եղեր, և անոր մերժողական պատասխաններուն վրայ ինքզինքը կախել փորձեր է։ Մայրն ալ վշտէն խենդենալով Ազգ. Հիւանդանոց փոխադրուած է։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.—Եղեռնադատ Ատեանը 15 տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Աղաճան անուն անձը, որ Գըլ-Պուրնուի մէջ Սրչան Օննիկը սպաննած էր։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Գառըգիւղի մէջ Թունուզցի բարձր ընտանիքի մը պատկանող երիտասարդ մը հրացանի հարուածով մը անձնասպան եղաւ։

—Ուրբաթ իրիկուն Բերա. գերմանական հիւանդանոցին առջև երիտասարդ գերմանացի մը, որ Թաքսիմի պարտէզին մէջ լուսանկարչութիւն կ'ընէր, դանակի հարուածով մը անձնասպան եղաւ։ Անձնասպանութեան պատճառը սիրահարութիւն է։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ երկաթուղեաց Պրէտի Լիօնէի կողմէ հանուած բրօմէս մը զոր Ադրիանուպոլսեցի մը ծախու առեր է, վիճակահանութեան երկրորդ պարգեւը շահեր է։

ՈՐԿՐԱՄՈԼ ՄԸ.—Պոլսոյ Ֆաթիհ թաղին մէջ որկամոլ մը կը գտնուի, որ մէկ նստելուն 2 օխա հաց, փուռը եփուած ամբողջ գառնուկ մը և 3 օխա կեռաս կերեր է։ Այս թեթեւ նախաճաշէն վերջ 20 սիկարա և 30 գաւաթ սուրճ խմեր է։ Բարի՜ ախորժակ։

ԱՐԿԱԾ.—Քազինոճի Միհրան անուն Հայ մը՝ առջի օր ձիով կամուրջին վըրայէն սրարշաւ վազած ատեն, ձիէն վար իյնալով գանկը ջախջախուեցաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՏՐԷՅՖԻՒՍ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ

ՓԱՐԻԶ, 3 յունիս.—Վճռաբեկ Ատեանը իր բոլոր ճիւղերով, որոշեց Տրէյֆիւսի վերադատումը՝ զինուորական ատեանի մը առջեւ, Ռէնի մէջ, որ 10րդ զօրաբանակին կեդրոնն է։ Տրէյֆիւս պիտի դատուի հետեւեալ կէտին վրայ, «Տրէյֆիւս յանցաւո՞ր է, 1894ին օտար պետութեան մը կամ անոր գործակալներուն հետ յարաբերութեան մտնելով կամ մեքենայութիւններ նիւթելով, և միջոցներ հայթայթելով անոր՝ պատերազմ մղելու Ֆրանսայի դէմ»։ Ժողովուրդը ընդունեց վճիռը «Կեցցէ՛ արդարութիւնը, կեցցէ՛ օրէնքը» աղաղակներով։ Ատեանը փակուելէն ետք ո և է միջադէպ չպատահեցաւ։ Դատական պաշտօնատան շուրջը այնքան մեծ բազմութիւն չկար։ Ո և է աղաղակ չարձակուեցաւ։ Վճիռը տրուած է հետեւեալ նկատողութեանց վրայ. 1«Այն անպիտան Տ...ը» թուղթին հաղորդուիլը։ 2. Ձեռագրի փորձագէտներու վկայութիւնը. և Տրէյֆիւսի վերագրուած Ցուցակի թուղթին յար և նման թուղթ մը Էսթերհազիի կողմէ գործածուիլը, որմէ կը հասկցուի թէ Տրէյֆիւս չի կրնար ցուցակին հեղինակը ըլլալ։ Բաց աստի ատեանը անճիշդ կը նկատէ Տրէյֆիւսի կարծեցեալ խոստովանութիւնը։

—Վարչապետ Պ. Տիւբիւի կիրակի օրուան համար նիստի հրաւիրեց դատական, պատերազմական, ծովային և գաղթային նախարարները, Տրէյֆիւսի Ֆրանսա վերադարձին առթիւ ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ խորհրդակցելու։

—Էսթերհազի, Մ-Բէնի Թղթակիցներէն մէկուն հետ տեսակցութեան մը միջոցին ըսաւ թէ համբաւաւոր ցուցակը ինքը գրած է, գնդապետ Սանտէրի հրամերին վրայ։ Զօրավարները գիտէին թէ Էսթերհազի հեղինակն է ցուցակին։ Էսթերհազի կը պնդէ սակայն թէ Տրէյֆիւս յանցաւոր է։

—Վճռաբեկ Ատեանին որոշումին դէմ ո և է բողոք չէ եղած։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 4 Յունիս.—Պ. Բընէ Պօռբէռ Էխօ-դը-Բառի մէջ հրատարակած յօդուածով մը կ'ըսէ թէ ամէն բան պիտի ընէ որպէս զի Ռէնի զինուորական նոր ատեանը չկարողանայ անպարտ արձակել Տրէյֆիւսը։

ՄԱՏՐԻՏ.—Կառավարութեան յաջողութեան համեմատ, Քարոլինեան, Բալաօս, և Մարիանեան կղզիներուն Գերմանիոյ թողումը 25 միլիոն բեզէթայի փոխարէն եղած է։ Սպանիա երեք անուխի կայան պիտի պահէ, իւրաքանչիւր կղզեխումբի մէջ մէկ հատ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԱՐՄՏԻՔ.—Ցորէն.—Այս շաբթու հասաւ և ծախուեցաւ կակուղ ցորեն Վառնա 10,000, Սամսոն և Սինոպ 10,000, Պրայլա 30,000, Անատոլու (երկաթուղի) 7,000, Կիրքա 15,000, Պուրկազ 10,000 Պալչըք 5,000։ Կարծր ցորեն հասաւ և ծախուեցաւ 40,000 օխա 40-42 փր.էն օխան։ Մարսիլիոյ մէջ Պէրտիանսքա, կ'արժէ 24, Ալէքսանտրօֆ՝ 22, Նիգոլայէֆ՝21.75 Մարիանօբոլի 22.50, և կարծր Թականրոկ 19-19½ ֆր.։—Հաճար.—Վաճառումը չկայ։ Իզմիրի մէջ գործեր եղան

55–60 փր.էն։ — Եէյպուցլեն.— Հրապարակը բանուկ է, 2,000 պարկ ծախուեցաւ Ռէօսթէնմէ օխան 21½–23 փր.էն։ Իզմիրի մէջ գործ չկայ, գին 40–44 փր.։— Գոբէ.— Ծախուեցաւ 1,000 քիլէ Մերսին 42 ղրշ.էն քիլէն։ Իզմիրի մէջ գիները թոյլ են։ Տեղական 14— վաբսի։ Ծախուեցաւ 60 թօնօ Սեւ ծով 23–23½ փր էն։ Իզմիրի մէջ օխան 28 փր., Կոբեակ.— Վաճառում չկայ։ Պատրաստ 500 պարկ։ Իզմիրի մէջ առուտուր չկայ։— Թաշնէբէ.—Ծախուեցաւ 1,000 պարկ 34–35 փր.էն օխան։ Մարսիլիոյ մէջ Ռոտոսդոյի ապրանք 18½, լուացուած 20 ֆր։ Իզմիրի մէջ 30 փր։— Կնդկի (սուսամ).— 400 պարկ ծախուեցաւ, 94–95 փր.էն օխան։ Իզմիրի մէջ հրապարակը թոյլ է։ Ակնօն.—Վաճառում չկայ։ Անատոլուի ապրանք 3–3¼ ղրշ. Միտիլի 3.50–3.62½, Քիոս 4.50–4,62½ ղրշ.։

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆՔ.—Ալէաբ.—Եկան և ծախուեցան 3,000 պարկ Օտէսա, 82–105էն, 1,500 Վարնա 78–84էն, 300 Սամսոն, 1,000 Մարսիլիա 70–72։

ԳԱՂԹԱՒԵՐՔ։— Շոփոբ. — Հասաւ և ծախուեցաւ 5,700 պարկ Թրիէսթէ՝ 86–90 ղրշ.էն, 200 պարկ փոլի՝ 90էն, և 928 պարկ ռուսական՝ 86էն։— Մահոթ — Հասաւ և ծախուեցաւ 360 պարկ, 4.50–5.60 ղրշ.էն օխան։—Բրինձ.—Հասաւ և ծախուեցաւ 500 պարկ Բանկունի 102 ղշ.էն, 100 պարկ Ռիզոն 43–44 ֆր.էն։ —Կաղ.— Մեծաքանակ ժամանում և վաճառում եղաւ։ 18 ղշ.էն անառուկը, թրանսիթ։ Պոլսոյ մէջ 22½ ղշ։

ՄԵՏԱՂ.— Եչկոֆ.—Ժամանում և վաճառում անկարեւոր։ Նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ մետաղի միւս տեսակներուն վրայ։

ԱՐՏԱԾՈՒՄ.—Թէֆթիւ։— Ծախուեցաւ 300 հակ 22½–22¾ ղշ.էն օխան։— Բոսբոր.—Իզմիրի մէջ նոր ապրանք եկաւ, բայց Եւրոպայի և Ամերիկայի համար ապսպրանք չկայ, մատուցում չատ ըլլալուն համար։ Գիները են գըրթմա անատօլու 4–4.50, Րումէլի և չրջակայները 4½։—Բամպակ.— Ժամանում 150 հակ Ատանայի ապրանք։ Հավրի մէջ փետրուարի ապրանք կ'արժէ 36.50 ֆր։ Նիւորքի մէջ փետրուարի ապրանք 5.42 տոլար։ Իզմիրի մէջ քիչ գործեր եղան 220 ղրշ.էն։ Մեթաքս.— Հրապարակը ամուր է։ Վաճառում անկարեւոր։ Վաճառում չկայ գրեթէ Մարսիլիոյ մէջ, թէ խոզակ և թէ մետաքս պատրաստ ապրանքը սպառած է։ Լոնտոնի մէջ հրապարակը ամուր է, բայց գիները թեթեւ անկում մը կրած են։ Իզմիրի մէջ բերքը տյս տարի առատ ըլլալ կը խոստանայ։ Լիոնի մէջ Պրուսայի բըժոժական մետաքսի (կրէժ) գինն է 47–53. Սուրիա 51–54, Սուրիոյ կրկնոլոր մետաքս 55½–58, —Կապէբ.—Մեծաքանակ ժամանում։ Վաճառումը կը չարունակուի Մաքաոտան մէջ։— Աֆիւն.— Ծախուեցաւ 2 անտուկ Զիլէ՝ 125 ղրշ.էն օխան։ Իզմիրի մէջ հրապարակը հանդարտ է։ Գիները են Գարահիսար Թէլքէլ 68 ղշ., Գարահիսար տը վիգիթ 73, Պատրաստ ապրանք 1,425 անատուկ։—Դաղէ Խէտ (քիթիք).— Ծախուեցաւ 12 պարկ ճերմակ 20½–21 ղրշ.էն։ Իզմիրի մէջ պատրաստ ապրանք 150 պարկ։ Գին՝ ընտիր տեսակը 18½ ղրշ. Դեղձ Դէլբամ.— Վաճառում չկայ. Իզմիրի մէջ գիները ամուր են, 19 ղրշ.էն գործ եղաւ։ Մարսիլիոյ մէջ արեւելքի ապրանք կ'արժէ 165–168։— Ձիւրէյ.— Ծախուեցաւ 92 պարկ 1896–97 տարուոյ ապրանք 80 փր.էն օխան, պատրաստ ապրանք 500 պարկ։ Իզմիրի մէջ փոքր վաճառումներ եղան 100 փր.էն օխան, պատրաստ ապրանք 150 պարկ։ — Մոլլի.—Բնաւ գործ չեղաւ։— Ասղնագործ (բալամուտ). — Աննշան վաճառումներ։ Իզմիրի մէջ գիները ամուր են։ Գործառնութիւններ եղան 38–42, 63–68, 70–74, 74–78 և 84–90 փր.էն. — Մաճնիտա.— Աննշան գործեր. անփոփոխ գիներ։

Ահեոթական Սենեակի Լրատէր

21 Մայիս/3 Յունիս 1899

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Կը տպուին ամէն տեսակ Տամկերէն, Հայերէն և Գաղղիերէն գիրքեր, տետրակներ, մատակդներ, նամակի գլուխներ, և կը կատարուին ուրիշ ամէն տեսակ տպագրական գործեր, դիւրամատչելի պայմաններով։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

կէս օրէն վերջ, թերթը առաւօտները ելլելուն համար։

ԱՒԵՏԻՍ ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ

ՄԵՏԱՔՍԵԼԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բեբա, Մեծ փողոց թիւ 407

Կիւտիւկեան աթարթուանիճ տակ

Վաճառատունս մէջ կը ծախուի՝ Եւրոպայի վերջին նորաձեւութեան համաձայն եկած մետաքսէ կերպասներ, ինչպէս սեւ և գունաւոր տամասքօներ, պլուզի և կարնիթիւրի կերպասներ, ծաղկեվնակ և պարզ թաւիշներ, զանազան դիպակներ, ֆօի համար գծաւոր և գոյնզգոյն մետաքսեղէններ, բօլօնէզներ, եւն., եւն։ Ցաճախորդները գոհ պիտի մնան գիներուն չափաւորութիւնն և ուրիշ ամէն տեսակէտներով։ 40—40

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԱԼ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

Գ. ԷՄԷՆԵԱՆ, Ե. ՄԱՂԱՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս, Սուլթան Համամ Թօփխանայի խան

Թիւ. 18, 20, 22, 24.

Մեծ Շուկայ, Պօտրում խան, թիւ 30

Մեր վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին մեծաքանակ գեստեղէն՝ ամէն եղանակի յատուկ, և չափու վրայ ալ ընտիր հագուստներ կը չինուին։ Մեր նպատակն է մրցիլ թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ Ղալաթիոյ բոլոր վաճառատուներուն հետ. ուստի մեծ խնամք կը տանինք ապրանքներու տեսակին, ազնուութեան և դիմակուներութեան. գիներն ալ 20 % ածան են բաղդատմամբ եւրոպական և տեղական ֆագուտներու։ Աւսոր համոզուելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել մեր վաճառատուները, Թուխլեան խան, եւ Մեծ Շուկայ՝ Պօտրում խան։ Այս վերջին վաճառատունը որ Շուկային նոյնգութեան առթիւ գոց էր, վերարացուած է։ Կիներու համար կը գտնուին ամէն տեսակ ժաքէթներ։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ՎԷՆՍԱՆ ՓՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԱԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԱԿՆ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, ձէյալ Պէյ խանի կից, թիւ 1.

Չինգէք Սքէյէք մաղազասը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵՏԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, ճաուկի կապիչներ (ֆասըֆ պաղը), տեսակ տեսակ գրեխներ (չէրչէվ), էլէքտրական մեքենաներ, չերմաչափներ, հիւանդասկներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտներ (միքրոսքոփ) փոքր և մեծ մանրադիտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ։ Գիները խիստ ածան։

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆԴ ՄԷՐՔԷՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ	13,558,989	» »
1897ի հասոյթը	2,927,988	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.

ՆՕՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ	5,125,558	» »
1897ի հասոյթը	1,095,387	» »

Այս երկու ընկերութիւնները ածան գինով և դիւրամատչելի պայմաններով կ'ապահովագրեն տուներ, կարասիներ, առեւտրական ապրանքներ, եւն.։ Արկածէն անմիջապէս ետք վնասը կը վճարուի ըստ պայմանագրի։ Ծարդ վճարուած է 20,000,000 Անգլ. ոսկի, իբրեւ հրդեհի վնաս։

MARITIME INSURANCE Co

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այս ընկերութիւնը ածան գիներով և չափաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ թէ՛ չոգենաւով և թէ՛ առագաստանաւով ղրկուած ապրանքները, դրամական ծարքերը, նաւաղէքները, եւն.։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի Փաշա խան թիւ 22, վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց ընդհանուր գործակալ ԳԱՒՌԻԻԼ Ճ.ՍԵՐՈՐԵԱՆԻ։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. իւքազով արտօնեալ։
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրգ։
Ընկերութեան ապահովագրութեանց ծխղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵՆԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱՅՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 93,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է աւելի 100,000,000 »

ԳԼԽԱՒՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՐԵՒԼԵԱՆ Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՓՈՓՈՂԻ ՎՐԱՅ (Մաքսատան հին թեղը)

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ԹԷՈՒՈՐ ՐՒԲՐԻՆ

ՀԱՆՔԻՒ ԼԸԹՈՒՐԳ

ԳԵՏԻՆ ԳԱՆՁԸ

(Տարօրինակ արկածներ Պրազիլիոյ մէջ)

ԺԶ.

—Վա՛յ թշուառական, ըսաւ Թօմ՝ տեսնելով որ նաւը ածուխի փոշիէ սեւցած էր, ի՞նչ գործ կ'ընէք ուրիշը, հարցուց նաւապետին,

—Ածուխ կը փոխադրենք, պատասխանեց միւսը։

—Է՛ֆ, ածխանո՞ց կայ հոս։

—Ո՛չ, պատասխանեց նաւապետը, անտառին ծառերէն կը պատրաստենք զայն, և յետոյ Սանթա-Ֆէ կամ Պուէնոս-Այրէս տանելով կը ծախենք։

—Զար աստանայ, ըսաւ Թօմ, փայտէ ածո՞ւխ կը չինէք։

—Այո՛, նաւապետը։

Թօմ այս վերջին բառը լսելուն վրայ՝ հպարտութենէն չկրնալով ինքզինքը ձեռքերը գրպանները խրկելով ըսաւ.

—Բարեկա՛մ, ես ալ չահախ այդ արհեստով։

—Ի՛նչ ընեմ, պարոնա, այս արհեստով տարին գրեթէ 30,000 ֆր. կը վաստկիմ, կը բաւէ այնչափը։

—Ո՞ւր կը չինէք ածուխը։

—Անտառին մէջ։

Թօմ նոյն պահուն ածուխի փոշիէն սեւցած ձեռքերը կը քննէր։

—Ջո՛ւր, անպիտան չո՛ւն, ըսաւ նաւապետը Բարթուկալցի նաւաստիին դառնալով, չե՞ս տեսներ որ հրամատարը ձեռքերը լուալ կուզէ։

Թօմ ձեռքերը լուալէ ՚վերջ, նորէն չարունակեց.

—Հոսկէ տարին 30,000 ֆր. կը վաստկիք։

—Այո, հրամանատար։

Մերուկի նաւաստին ձեռքերը կըռնակը տանելով սկսաւ նաւուն վրայ վեր վար պտտիլ, յանկարծ նաւապետին առջեւը կենալով ըսաւ.

—Ի՞նչ պիտի ըսես, եթէ այս 30,000 ֆր.ը մէկէն վճարեմ քեզ։

Նաւուն 6 նաւաստիները յանկարծ չըտկուելով գլխաւորին վար առին և պատառանօք Թօմի խոնարհեցան, չունն իսկ կարծես իր աչերուն նմանիլ ուզելով լուռ ու մունջ կեցած էր։

Նաւապետը խօսք առաւ։

—Ա՛հ, ծովակալ, կ'ընդունիմ։

—Լա՛ւ, պատասխանեց Թօմ ձեռքերը չփելով, ասկէ քանի մը հարիւր մղոն հեռու գետին վրայ մեր բարեկամները մեզ կը սպասեն, ընդ ամէնը 49 հոգի ենք, որոնց 25ը կապիկ, ասկէ զատ հոն հասնելնուս պէս վարձքը կանխիկ պիտի վճարենք, Մոնթէվիտէօ պիտի փոխադրես, կ'ընդունի՞ս։

—Է՛հ այո՛, ծովակալ։

—Կեցի՛ր, նաւը լաւ մը պիտի մաքրես, ուտելիք, խմելիք ամէն պէտք եղած բանը պիտի ճարես։

—Շա՛տ աղէկ, ծովակալ։

—Բայց հոգդ մի՛ ըներ, քաղաք հասնելուս լաւ պարգեւ մըն ալ պիտի տամ նաս մեր խմբին պետէն։

—Ի՞նչպէս, ձեր խումբին պետը դուք չէ՞ք։

—Ո՛հ, ո՛չ, ըսաւ Թօմ, անունս Թօմ է, ամերիկեան նաւու մը նախկին նաւապետն եմ, երեք անգամ աշխարհի չրջանն ըրած եմ։

—Կեցցէ՛ պարոն Թօմ, գոչեցին բոլոր նաւաստիները միաձայն։

Քանի մը ժամէն նաւը լաւ մը մաքրուած էր, ամէն բան պատրաստ էր։ Նաւապետը Թօմի նշանին կը սպասէր, երբ սա յանկարծ Տանին ըսաւ.

—Տա՛ն, ձիերը ի՞նչ պիտի ընենք։

—Հոգ մի՛ ըներ, պատասխանեց Տան, և ձիերուն սանձերը հանելով անտառին մէջ արձակեց զանոնք։

Կէս ժամ վերջը նաւը ճամբայ ելաւ։ Զորս օրէն Պ. Ֆօրլիի խրճին մօտ կը հասնէր։ Որսորդները, կապիկները ամենքն ալ նաւ մտան։ Ոսկիի ձոյլերը նաւուն չոեմարանին մէջ լեցուած էին, և Թօմ վախնալով որ չըլլայ թէ նաւաստինները աւազակութիւն մը ընեն, անոնց հրացանները և գնդակները գրաւած էր։

—Ճամբա՞յ ելլենք, հրամայեց Պ. Ֆօրլի երբ տեսաւ թէ ամեն ոք նաւուն մէջ անցած էր։

Նաւը ճամբայ ելաւ։ 19 օրուան հանգիստ ճամրորդութենէ մը վերջ վերջապէս Մոնթէվիտէօ հասան։ Պ. Ֆօրլի Բօլի հետ միասին քաղաք ելլելով, կառք մը նստաւ և հրամայեց որ իր մէկ հայրենակցին տունը տանի, որ այդ քաղաքին մէջ հարուստ սեղանաւոր մըն էր։

—Բարի լո՛յս, գոչեց Պ. Ֆօրլի իր հայրենակցին սենեակը մտնելով։

—Օհօ՜, բարի լոյս, Ֆօ՛րլի, ե՞րբ հասար։

—Բանևհինգ վայրկեան չըներ։

—Շատ պիտի մնա՞ս։

—Ո՛հ, ոչ, չուտով Նիւ-Օրլիըն պիտի մեկնիմ։

—Ապրանք ունի՞ս։

—Այո՛, 25 թօնօ ոսկի։

—Հէ՞, ոսկի՜՜, Պրազիլիոյ ներսերէ՞ն կուգաս։

—Այո՛, բայց կ'աղաչեմ, չուզենաս մը գաիր ինձ։

—Շատ աղէկ, պատասխանեց սեղանաւորը, և գանգակ մը զարնելով երեսցող սպասաւորին հրամայեց որ Ռէն-տէպ-Անժ չոգենաւին նաւապետը իրեն կանչէ։

Երկու վայրկեանէն նաւապետը կը հասնէր։

—Վաղը պիտի մեկնիս, այնպէս չէ՞, հարցուց սեղանաւորը։

—Այո՛։

—Բարեկա՛մ, ըսաւ Պ. Ֆօրլի, 24 հոգի, 25 կապիկ և 25 թօնօ ոսկի Նիւ-Օրլիըն պիտի տանիս, որչա՞փ կը պահանջես։

—Ե՞րբ։

—Վաղ առաւօտ կանուխ։

—Հը՛մ, երաւ նաւապետը և թուղթի մը վրայ սկսաւ հաշուել։

—Բարեկա՛մ, ըսաւ Պ. Ֆօրլի, 100,000 ֆր. կուտամ, կ'ընդունի՞ս։

—Կ'ընդունիմ, մէյորս։

(Շարունակելի)